

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 508/2022
17.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Катарине Манојловић Андрић и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Славица Полић Глишић, адвокат из ... и Снежана Станковић Цонић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Ваљевоу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљевоу, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 246/2021 од 14.09.2021. године, у седници одржаној 17.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 246/2021 од 14.09.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Шапцу Гж рр1 246/2021 од 14.09.2021. године у делу става првог изреке, којим је одлучено о камати у износу од 17.029,00 динара, обрачунатој у капитализираном износу на износ главног дуга и у ставу другом изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 75/19 од 14.04.2021. године у делу става првог изреке, којим је одлучено о камати у износу од 17.029,00 динара, обрачунатој у капитализираном износу на износ главног дуга и у ставу другом изреке којим је одлучено о трошковима поступка, и предмет у укинutom делу враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

У осталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА** као неоснована.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 75/19 од 14.04.2021. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да исплати тужиоцу укупан износ од 44.096,00 динара, као противвредност ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст 41/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљевоу, а на име накнаде штете изазване повредом права на суђење у разумном року, док је одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му исплати законску затезну камату на износ од 44.096,00 динара почев од 28.09.2009. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у изноду од 30.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности

пресуде до коначне исплате, док је одбијен захтев тужиоца преко досуђеног до траженог износа накнаде трошкова парничног поступка од 36.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж рр1 246/2021 од 14.07.2021. године, ставом првим изреке одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лозници Прр1 75/19 од 14.04.2021. године. Ставом другим изреке одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, указујући на неуједначену судску праксу и разлоге за примену члана 404. ЗПП.

Испитујући дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је нашао да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, а сагласно правном схватању усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године по питању спровођењу извршења на основу извршне исправе, донете применом неуставног прописа. Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене основана у усвајајућем делу одлуке о камати на главни дуг.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Трговинским судом у Ваљеву је 11.06.2009. године покренут поступак стечаја над ХК „Вискоза“ АД „Целвлакно“ ДОО, привредном друштву са већинским државним капиталом. Стечајни суд је 01.10.2009. године донео закључак о спровођењу стечајног поступка банкротством, а 28.09.2009. године донет је закључак о листи утврђених и оспорених потраживања. Тим закључком тужиоцу, као повериоцу четвртог исплатног реда, признато је потраживање у укупном износу од 44.096,00 динара, и то на име главног дуга износ од 27.096,00 динара и камате обрачунате до дана отварања поступка стечаја конформном методом и приписане главном дугу износ од 17.029,00 динара. Закључак о листи утврђених и оспорених потраживања није измењен, а тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Решењем Привредног суда у Ваљеву Р4 Ст 370/2018 од 09.03.2018. године, утврђено је да је у предметном стечајном поступку повређено право тужиоца на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере како би се стечајни поступак што пре окончао.

Код тако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року о праву тужиоца на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за насталу штету.

Тужена је одговорна за штету коју трпи тужилац, у својству бившег запосленог код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, с обзиром да без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку у утврђеном износу главног дуга од 27.067,00 динара, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан.

Из наведених разлога неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права у делу који се односи на главни дуг, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, у делу одлуке о камати, обрачунатој у капитализираном износу која чини део главног захтева.

Наиме, Закључком Привредног суда у Ваљеву Ст 7/09 од 28.09.2009. године тужиоцу је признато потраживање у укупном износу од 44.096,00 динара, у који су урачунати и приписани главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења наведеног закључка, а којом је било прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника, овде тужиоца, у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), будући да из утврђеног чињеничног стања произилази да закључак од 28.09.2009. године није измењен.

Међутим, тужбени захтев је усвојен и тужена обавезана да тужиоцу накнади штету у износу утврђеном закључком стечајног суда од 28.09.2009. године. По становишту другостепеног суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа прописан чланом 61. тог закона. Истакнутим разлозима, другостепени суд је додао да тужена није подносила захтев за измену закључка Привредног суда у Ваљеву Ст 7/09 од 28.09.2009. године, као и да је у конкретном случају протекао рок прописан чланом 61. Закона о Уставном суду (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

По оцени Врховног касационог суда, изложено правно становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права. Наиме, Закључком стечајног суда Ст 7/09 од 28.09.2009. године тужиоцу је признато потраживање у износу у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата од 17.029,00 динара, обрачуната у капитализираном износу до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе, у укупном износу од 44.096,00 динара. Међутим, у конкретном случају се не може применити обрачун законске затезне камате применом конформне методе, већ применом методе простог интересног рачуна, према правном ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења од 02.04.2013. године, заузетог након одлуке Уставног суда. Наиме, одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године) утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласници РС“, бр. 109/07,... и 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године чија је примена у овом случају могућа по аналогiji, јер је стечај је по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника, ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Обрачун камате конформном методом и приписивање камате главном дугу практично представља обрачун камате на камату, а што је супротно члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате, која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Сагласно наведеном, одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. Имајући ово у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају то није учињено у поступку стечаја, јер након доношења закључка од 28.09.2009. године није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиочевог потраживања где би на главни дуг од 27.067,00 динара била обрачуната законска затезна камата простим интересним рачуном и то: за период од дана

доспелости потраживања утврђених правснажним пресудама против дужника до дана отварања поступка стечаја.

Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису ценили правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате у капитализираном износу на износ главног потраживања која чини део главног дуга, то је у конкретном случају чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку затражити од Привредног суда у Ваљеву, односно од стечајног управника да изврши обрачун законске затезне камате из Закључка од 28.09.2009. године у односу на тужиоца од дана доспелости његовог потраживања до дана отварања стечајног поступка, у складу са одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, односно методом простог интересног рачуна и о томе сачинити извештај.

У поновном поступку, првостепени суд ће поуздано утврдити чињенично стање, имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од коначног исхода спора.

Имајући у виду напред изнето Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић